

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume 14 Issue 3 Year: 2017

Metaphorical perceptions of undergraduate sociology students about Syrian asylum seekers and refugees

Sosyoloji lisans öğrencilerinin Suriyeli sığınmacı ve mülteciler hakkındaki metaforik algıları

Zafer Uzun¹
Emre Özcan²

Abstract

The issue of Syrian asylum seekers and refugees has become an important problem since these asylum seekers started to cross our borders (April 2011). The aim of this study is to explore the perceptions of undergraduate sociology students towards Syrian asylum seekers and refugees. At this stage, a metaphor analysis will be done by taking into account whether these students took any course on being an asylum seeker or refugee. The participants of the study consist of 166 voluntary undergraduate sociology students who study at different universities in Ankara. The data was collected by the researchers through a demographic information form and metaphor analysis form in which there is an unfinished sentence as follows: "Syrian asylum seekers/ refugees are like ... because... ." The participants are expected to fill in the blanks in this sentence. These data were analyzed by using content analysis. We followed five steps during the analysis of metaphors; (1) coding and sorting, (2) compiling sample metaphors, (3) developing categories, (4) testing validity and reliability, and (5) transferring data to pc. In the light of the gathered data, it was found out that the participants produced 60 valid metaphors on the concept of Syrian asylum seekers/refugees. At the end of the research, 8 conceptual

Özet

Suriyeli sığınmacı ve mülteciler konusu, Suriye İç Savaşı'ndan sonra (Nisan 2011) sınırlarımıza başlayan sığınmacı akınıyla birlikte gündemimize önemli bir sorunsal olarak yerleşmiş durumdadır. Bu çalışmanın amacı, Sosyoloji Bölümü lisans öğrencilerinin Suriyeli sığınmacı ve mültecilere yönelik algılarını, öğrencilerin "sığınmacı ve mültecileri konu alan bir ders alıp almama durumu"nu da dikkate alarak metafor analizi yoluyla keşfetmektir. Araştırmanın katılımcı grubu, Ankara ilindeki Sosyoloji Bölümü lisans öğrencileri arasından araştırmaya katılımı gönüllü olarak kabul eden 166 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, "Suriyeli sığınmacı/mülteciler".....ya / ye benzer; çünkü....." biçiminde yarım bırakılmış bir cümlenin bulunduğu metafor analiz formu ve demografik bilgi formu ile araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Elde edilen bu veriler, nicel araştırma tekniği olarak içerik analizi veri çözümleme tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Metaforların analizinde kodlama ve ayıklama, örnek metaforları derleme, kategori geliştirme, geçerlik ve güvenilirliğin sınanması ve verilerin bilgisayara ortamına aktarılması şeklinde beş aşama takip edilmiştir. Elde edilen veriler ışığında Sosyolog adaylarının, Suriyeli sığınmacı/mülteci kavramına ilişkin 60 geçerli metafor ürettikleri tespit edilmiştir. Araştırma sonunda suçlayıcı/damgalayıcı, kimsesiz ve yardıma

¹ Ph.D. Student at department of the sociology, Hacettepe University, zaferuzun@hacettepe.edu.tr

² Research Assistant at department of the Social Work, Baskent University, ozcan@baskent.edu.tr

categories such as blame/stigmatization, homelessness and being in need, being instructive, solidarity, having no homeland (belonging nowhere), confrontation with reality, struggle and questioning. These categories were assessed by associating the participants with whether they took a course on being an asylum seeker and refugee or not. According to the results of the research, it was found out that for the "blame/stigmatization" and "having no homeland (belonging nowhere)" categories, taking no course was effective, while for the "confrontation with reality" category taking a course was more decisive in the production of metaphors.

Keywords: Metaphor analysis; Syrian asylum seekers/ refugees; sociology of migration, sociology undergraduate students.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

1. Giriş

Belirli bir zaman periyodu içerisinde politik bir sınırı geçmek olarak tanımlanan göç (Boyle & Halfacree, 1998), bireylerin ya da grupların sembolik veya siyasal sınırların ötesine, yeni yerleşim alanlarına ve toplumlara doğru kalıcı hareketini de içermektedir (Marshall, 1999: 685).

1900'lı yıllardan bugüne dünyanın tüm bölgelerinde sosyal dönüşüm ve gelişim alanlarında ulus içi ve uluslararası göç, ana belirleyici faktörlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel toplumların yaşam alanı olan kır, köy ve kasabalarda yaşayan bireyler, güvenlik ve daha iyi hayat standartlarına ulaşmak gibi nedenlerden dolayı yaşam alanlarını terk ederek sanayi toplumunun (günümüzde ise bilgi toplumunun) karmaşık yapıları ile donatılmış kentlerine göç etmektedirler. Göçe katılmayan insanlar bile bu göç hareketlerinin sonuçlarından etkilenmektedirler. Biraz önce bahsettiğimiz nedenlerden dolayı göç, ulus içi hareketlilik ile sınırlı kalabilirken teknolojinin ve ulaşım imkânlarının artması ile sınırların geçildiği ulus ötesi biçimleri de alabilir ki, bu göçlerde iklim şartlarının yaşanamaz hale gelmesi (Farquhar, 2014), su yönetimi üzerindeki güvenlik politikaları (Botas, Hayes & MacLellan, 2016; Weinthal, Zawahri & Sowers, 2015), farklı ülkelerdeki ailelerin/aile bireylerinin birleştirilmesi (Cortes, 2015), ekonomik nedenler (Akgür, 1997) ve zorunlu sebeplerle ülkeler arası yapılan anlaşmalar (Arı, 1995) ve ülkelerdeki savaş durumu etkili olabilmektedir. Suriye'de yaşanan iç savaş sonrasında yaşanan ulus ötesi hareketler bu durumun en güncel örneğidir.

Suriyeli sığınmacı ve mülteciler konusu, Suriye İç Savaşı'nın açığa çıktığı andan itibaren Türkiye'nin gündemine, özellikle Nisan 2011 itibarıyla sınırlarımıza başlayan sığınmacı akınıyla birlikte yerleşmiş durumdadır. Türkiye'nin gerek coğrafi konumu gerekse konuya ilişkin siyasal, tarihsel, dini ve jeo-stratejik yaklaşımları nedeniyle bu krizi yönetmekte diğer ülkelere nazaran daha fazla enerji sarf ettiğini söyleyebiliriz. Bunun yanı sıra, Türkiye'nin sınır komşularındaki politik açmazların bir türlü sonlanmayışı göç dalgalarını, dolayısıyla da sığınmacı ve mültecilerin varlığını

muhtaç olma, öğretici olma, dayanışma, vatansızlık (bir yere ait olamama), gerçeklikle yüzleşme, mücadele, sorgulama şeklindeki 8 kavramsal kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler, katılımcıların sığınmacı ve mültecileri konu alan bir ders alıp almama durumuyla ilişkilendirilerek değerlendirilmiştir. Araştırma sonucuna göre, "suçlayıcı/damgalayıcı" ve "vatansızlık (bir yere ait olamama)" kategorilerinde ders almama durumu etkili iken, "gerçeklikle yüzleşme" kategorisinde ders alma durumunun metafor üretiminde daha belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metafor analizi, Suriyeli sığınmacı/mülteciler, göç sosyolojisi, sosyoloji lisans öğrencileri

Türkiye'nin gündemine uzun yıllardır taşıdığı göz ardı edilmemelidir³. Fakat Türkiye'de yaklaşık 3.6 milyonu bulan Suriyelinin varlığı düşünüldüğünde, bugünkü tablonun çok daha farklı olduğu açıktır.⁴

En güncel veriler ışığında, İnsani Gelişme Vakfı ve IPSOS Sosyal Araştırmalar Enstitüsü'nün 10 ilde, kamp dışında yaşayan 15 yaş üzerindeki 1282 Suriyeli ile Arapça bir soru kâğıdı üzerinden yüz yüze anket uygulamasıyla Mayıs 2017'de gerçekleştirdiği, Suriyelilerin yaşam koşulları, Türkiye'de yaşamaya ilişkin tutumlar, tüketim ve alışveriş davranışları açısından birçok temel durumu inceleyen araştırmanın sonuçları oldukça dikkat çekicidir. Araştırmaya göre; araştırmaya katılan Suriyelilerin %70'i Türkçe bilmemektedir. Katılımcılardan "çocuklarımın Türkiye'de hayatına devam etmesini istiyorum" diyenlerin oranı %52, "geleceğe umutla bakıyorum" diyenlerin oranıysa %64'dür. Katılımcıların %74'ü Türk vatandaşlığına geçmek istemektedir ve Suriyelilerin %52'si kendinin ve ailesinin geleceğini Türkiye'de görmekte olduğunu ifade etmiştir. Buna karşın sığınmacı ve mültecilerin yaklaşık %45'i "Suriyeli olduğum için buradaki halk beni dışlıyor" görüşüne katıldığını ifade etmiştir. Sığınmacı ve mültecilerin %42'si "imkânım olsa bir Avrupa ülkesine taşınmak istiyorum" sorusuna katıldığını ifade etmesine karşın %44'ü "kesinlikle istemem" cevabını vermiştir. Suriyeli sığınmacı ve mültecilerin günlük satın alma gücü 2 doların altındayken, kayıtlı ve kayıtsız olarak çalışanların oranı yaklaşık %31'dir. Suriyelilerin hane halkı büyüklüğüse Türk hane halkı büyüklüğünün iki katı olarak tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra Suriyelilerin %50'si herhangi bir işte çalışmamaktadır ve iş arar durumda görünmektedir. Cinsiyetler açısından bakıldığında erkeklerin %50'si çalışmamaktadır ve %24'ü ise iş aramaktadır. Kadınların ise %8'i çalışırken %9'u işsiz olarak görünmektedir (Suriyeli Mülteci Hayatlar Monitörü, 2017).

Tüm bu veriler ışığında Suriyeli sığınmacı ve mültecilerin sağlık, eğitim, barınma, istihdamı ile ilgili önemli sorun alanlarının bulunduğu aşikârdır. Bunun yanı sıra günümüzde ve gelecekte kültürler arası temaslar ve bu temaslar sonrası yaşanabilecek sorunlar başka bir sorun alanını teşkil etmektedir. Bu nedenle Türkiye'deki Suriyeli sığınmacı ve mültecilerin, toplumun farklı kesimlerince algılanış biçimlerinin keşfedilmesi önemli bir sorunsalı teşkil etmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmanın konusunu da oluşturan, Suriyeli sığınmacı ve mültecilere yönelik hizmetlerin örgütlenmesinde ve sunumunda, bilhassa saha çalışmalarının gerçekleştirilmesinde önemli işlevler üstlenen meslek elemanlarından biri olarak sosyologların, özel de ise sosyolog adaylarının sığınmacı ve mültecilere ilişkin algılarının ve yaklaşımlarının keşfedilmesi bu sorunsallardan birine çözüm oluşturmaktadır.

2. Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve

2.1. Sığınmacı ve Mülteci Kavramları

Uluslararası hukukta *mülteci* tanımı, "1951 Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi"nde yapılmıştır. Bu sözleşmeye göre mülteci, "1 Ocak 1951'den önce Avrupa'da meydana gelen olaylar sonucunda ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi" olarak tanımlanmıştır (Sığınma ve Mülteci Konularındaki Uluslararası Belgeler ve Hukuki Metinler, 1998: 64). Sığınmacı kavramı ise 1951 Cenevre Sözleşmesi'nde geçen

³ Bu göç dalgalarından ilkinde, 1979 İran Devriminden sonar ülkelerini terk ederek Kuzey Avrupa Ülkeleri ve Avrupa'ya geçmeye çalışan 1.500.000 İranlı bulunmaktadır (Kara & Korkut, 2010: 157). Mart 1988'de İran-İrak savaşının bitmesiyle yaklaşık 100.000 kişilik Kürt nüfusu, güneydoğu sınırından giriş yaparak Türkiye'ye sığınmıştır. Bir başka örnekte, 1991 yılının Mart-Nisan aylarında Köfrez Krizi sonrasında Türkiye'ye sığınan 500.000 Iraklı bulunmaktadır (Danış, 2009: 16). 2000'li yıllarda ise Ortadoğu, Afrika ve Asya ülkelerinden gelenler oluşturmaktadır (İçduygu & Biehl, 2009). 2009 yılı verilerine göre Türkiye'de 50 farklı ülke ve 143 farklı etnik gruba ait mülteciler bulunmaktadır: Bu ülkelerin başında, Irak (8,315), İran (4,186), Afganistan (3,206), Somali (1,244), Sudan (239), Eritre (108), Özbekistan (98) gelmektedir (www.unhcr.org.tr).

⁴ 12 Nisan 2017'de Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (HÜGO) Müdürü Doç. Dr. M. Murat Erdoğan'ın açıklamalarına göre, (1) Türkiye'deki toplam mülteci sayısı 3,6 milyonu aşmış durumdadır. (2) Türkiye, 2014 yılından itibaren dünyada en fazla mülteci ağırlayan ülke konumundadır (www.hurriyet.com).

beş ölçüt (ırk, din, milliyet, belli bir sosyal gruba üyelik veya politik düşünceleri) nedeniyle “*zülüm görmekten haklı bir korku duyduğu için kendi ülkesinden ayrılan ve başka bir ülkeye sığınan ve mülteci olarak kalıcı yerleşimi bekleme sürecindeki kişileri*” ifade etmek için kullanılmaktadır (Buz, 2008: 121). Türkiye’de sığınmacı tanımı, 1994 yılında kabul edilen “Türkiye’ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye’den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği” doğrultusunda yapılmakta ve Türkiye uygulamalarını bu yönetmeliğe göre yürütmektedir. Sığınmacı ve mülteci tanımları ayrı ayrı yapılarak iki farklı tanımlama söz konusudur. Bu yönetmelikte Türkiye coğrafi sınırlamasını korumayı seçerek Avrupa dışından gelenleri “sığınmacı” olarak kabul etmekte ve üçüncü bir ülkeye gidişleri konusunda geçici ikamet vermektedir. Avrupa’dan gelenler ise “mülteci” olarak kabul edilmektedir (Buz, 2008: 121).

Türkiye’de bulunan Suriyeli sığınmacılar, “geçici koruma” politikası çerçevesinde korunmaktadır. Geçici koruma, kitlesel akın olaylarında acil çözümler bulmak üzere geliştirilen koruma biçimini ifade etmektedir. Türkiye’de geçici koruma rejimi, 11/04/2013 tarih ve 28615 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanmış olan 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun 91. maddesi ve 22/10/2014 tarih ve 29153 sayılı Resmi Gazete ‘de yayımlanmış olan “Geçici Koruma Yönetmeliği” ile düzenlenmektedir. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun 91. maddesi geçici korumayı, “*ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılar sağlanan koruma*” şeklinde tanımlamaktadır. Geçici korumadan yararlanan kişiler her devlet uygulamasında değişse de birçok örnekte geçici koruma, salt olarak mültecilere değil, silahlı çatışma, yaygın şiddet, insan hakları ihlalleri ve doğal afet gibi nedenlerle ülkesinden kaçmak zorunda kalmış tüm kişilere koruma sağlamaktadır. Geçici koruma rejimlerinin temel işlevi, kitlesel akın durumlarında silahlı çatışma, yaygın şiddet, insan hakları ihlalleri ve doğal afet gibi nedenlerle ülkesini terk etmek zorunda kalmış kişilerin güvenli bir yere erişimini teşvik etmek ve bu kişileri geldikleri ülkeye geri gönderilmekten korumak olarak kabul edilebilir (İneli Cığır, 2016: 69). “Geçici koruma” uygulaması, bu kapsamdaki kişilerin istekleri dışında Suriye’ye geri gönderilmemelerini güvence altına almakta ve aynı zamanda kayıt olan kişilere Türkiye’de yasal olarak kalış hakkı sağlamaktadır. Geçici koruma kimlik belgesi, ikamet izni sunmamaktadır; ikamet izni yerine geçen belgelerle eşdeğer değildir. Bu belge ayrıca uzun dönem ikamet iznine geçiş hakkı tanınamakta ve sahibine Türk vatandaşlığına geçiş hakkı sunmamaktadır. Ayrıca “geçici koruma” uygulaması, kaydolan kişilerin, sağlık, eğitim, sosyal yardım ve tercümanlık gibi temel hak ve hizmetlere erişebilmelerini mümkün kılmaktadır. “Geçici koruma” rejimine tabi olan kişilerin kayıt işlemlerinde yetkili kurum, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’dür. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Türkiye’deki tüm illerde faaliyet gösteren ve Türkiye’deki uluslararası koruma ve göç yönetimine ilişkin sorumlulukları bünyesinde barındırır. Fakat kaydın yapılabildiği yerler şehirden şehre değişebilmektedir. Bazı illerde kayıtlar Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesindeki Yabancılar Şubesi tarafından gerçekleştirilmektedir.

2.2. Metafor ve Metafor Analizi Kavramları

Metaforlar, dünyayı kavrayışımız hakkındaki bir düşünce biçimi ve bir görme biçimi anlamına gelmektedir (Morgan, 1998: 14). Başka bir tanımlamayla metaforlar, “*olayların oluşumu ve işleyici hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden güçlü zihinsel araçlardır*” (Saban, 2004). Günlük yaşantımızda fark etmeden de kullandığımız kavram sistemimiz, kendileriyle düşündüğümüz ve eylemde bulunduğumuz terimler, temelde doğası gereği metaforiktir (Lakoff ve Johnson, 2015: 27). Bu bakımdan metaforlar, gündelik yaşamdaki olguların, olayların bireyler tarafından nasıl algılandıklarını ifade etmeye yarayan araçlar olarak kullanılabilir. Metafor analizi yöntemi ise bireylerin zihinsel imgelemlerin birer sunumu olan metaforları baz alarak bireylerin olgu ve olayları nasıl algıladıklarını keşfetmek için kullanılan bir yöntem olarak sosyal bilimlerde bir çok araştırmacı (Adu-Ampong, 2016; Albert & Whetten, 1985; Chopra & Doody, 2007; Saban, Koçbeker & Saban, 2007; Nossiter & Biberman, 1990; Nikitina & Furuoka, 2008; Schmitt, 2005; Uzun & Erdem, 2017; Wan, Low & Li, 2011;) tarafından kullanılmaktadır.

Bu bağlamda yaşam dünyamızda karşılaştığımız olay ve olguları anlamlandırma ve tanımlama adına bizlere yol gösteren zihinsel haritalar olarak metaforlar (Miller, 1987; Morgan, 1998; Saban, 2004), genelde toplumsal olaylar ve olgular hakkında özelden ise bu araştırmanın konusunu oluşturan Suriyeli sığınmacı ve mültecilerin algılanış biçimlerinin keşfine dair zengin bilgi sunmaktadırlar. Bu nedenle metafor analiz yöntemi bu çalışmada tercih edilmiştir.

2.3. Literatüre İlişkin Bilgiler

Son yıllarda gerek ulusal gerekse uluslararası literatürde metafor ve metafor analizine dair birçok çalışma görülmektedir. Yabancı literatüre bakıldığında özellikle yönetim ve organizasyon ve piyasa konularını ele alan metafora dayalı birçok çalışma bulunmaktadır (Alvi, 2012; Burgi & Roos, 2003; Lamberg & Parvinen, 2003; Oates & Fitzgerald, 2007; Oswick & Montgomery, 1999; Öztel & Hinz, 2001). Bunun dışında eğitim ve okul kavramları (Zheng & Song, 2010), öğrenme ve öğretme kavramları (Botha, 2009; Bozlk, 2002; Davis 2007; Ishiki, 2011; Nikitina & Furuoka, 2008), internet (Savolainen & Kari, 2004), teknolojik direniş (Turnage, 2013), madde bağımlılığı (Redden, Tracy & Shafer, 2013), akademik edebiyat (Armstrong, 2008), şizofreni ve ruhsal hastalıklar (Chopra & Doody, 2007), öğretmenlerin düşünümsel yazımları (Parsons, Brown & Worley, 2004), inançlara dair algılar (Pishghadam & Pourali, 2011) konularıyla ilgili araştırmalar dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra her ne kadar Suriyeli sığınmacı ve mülteciler özelinde metafor analiz çalışmalarına rastlanmamış olsa da göç ve göçmenlere ilişkin bazı çalışmalar da metafor analiz süreci/kavramı karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, Dervinyte'nin (2009) çalışmasında Litvanya ve İngiltere'de yayınlanan gazetelerde "içer ve dışarı yapılan göçlerin meteforlar aracılığı ile nasıl sunulduğunu incelemiştir. Başka bir çalışmada Charteris-Black, 2005 yılındaki İngiliz seçim kampanyasında sağ kanat siyasi iletişimde göç politikasında metaforların meşruiyet oluşumuna nasıl katkıda bulunduğu araştırmıştır (Charteris-Black, 2006).

Ulusal literatürde karşılaşılan çalışmalara bakıldığında; Z kuşağı öğrencilerinin akıllı cep telefonları hakkındaki algıları (Uzun, 2016), çalışanların "iyi yönetici" ve "kötü yönetici" algıları (Uzun & Erdem, 2017), örgüt kültürü (Tamimi, 2005), müfettiş kavramı (Döş, 2010), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre sorunlarına ilişkin algıları (Kaya, 2014), öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin algıları (Saban, 2009), okul kavramı (Saban, 2008), coğrafya kavramı (Aydın & Ünalı, 2010), okul yöneticilerinin teknoloji liderliğine ilişkin algıları (Hacıfazlıoğlu, Karadeniz & Dalgıç, 2011), tarih öğretmen adaylarının tarih öğretmenliğine ilişkin inançları (Çulha-Özbaş & Aktekin, 2013), ortaokul öğrencilerinin "facebook" algıları (Eren, Çelik & Aktürk, 2014), ortaokul öğrencilerinin teknoloji kavramına ilişkin algıları (Karaçam & Aydın, 2014), Çukurova Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin Suriyeli mülteci kavramına ilişkin algıları (Kara, Yiğit & Ağırman, 2016), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mülteci kavramına ilişkin algıları (Durmuş & Baş, 2016) başlıklarındaki çalışmalar gözlemlenmektedir.

Literatüre dair bu tablo bakıldığında, Suriyeli sığınmacı ve mültecilere dair metaforik çalışmalara yabancı literatürde pek rastlanmazken Türkiye'de son bir iki yıl içinde bu tarz araştırmaların görünürlük kazanmaya başladığı söylenebilir. Bu durumun temel belirleyicisinin gündelik toplumsal yaşamda ve sosyal bilim alanında, sığınmacı ve mülteciler konusunun görünür hale gelmesi ve belirleyici kamusal bir gündemin oluşmaya başlamasıdır. Bunun yanı sıra son yıllardaki literatüre bakıldığında her ne kadar Suriyeli sığınmacı ve mültecileri konu alan çalışmalara rastlanmış olsa da Suriyelilere yönelik desteğin, planlamanın ve hizmetlerin sunumunda en önemli rollerden birine sahip olan meslek elemanlarının başında ki sosyologların (bu çalışma özelinde ise sosyolog adaylarının) görüşlerini konu alan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ayrıca eğitimin zihinsel imgelemlerin inşasındaki etkisi de keşfedilmeyi bekleyen diğer bir sorunsal olarak durmaktadır. Bu bağlamda nitekim Sosyoloji lisans programlarındaki temel derslerden birisinin sığınmacı/mültecileri konu alan içeriği ile "göç sosyolojisi" olduğu göz ardı edilmemelidir. Bu düzlemde hareketle bu çalışma, sosyoloji lisans öğrencilerinin Suriyeli sığınmacı ve mültecilere dair bakış açısını keşfetme ve eğitimin bu algılar üzerindeki etkisini değerlendirme adına önem kazanmaktadır.

2.4. Araştırmanın Problemi

Suriyeli sığınmacı ve mülteciler konusunun Türkiye'nin güncel, en yakıcı sosyo-ekonomik ve politik meselelerinden biri olduğundan daha önce bahsedilmiştir. Bu noktada Suriyelilere yönelik gerek kamu kurum ve kuruluşlarınca gerekse sivil toplum örgütlerince yürütülen hizmetler farklı disiplinlere ait meslek elamanlarının çabalarıyla gerçekleştirilmektedir. Nitekim insani hizmet örgütlerinde vücut bulan çalışmalar, ekip çalışmasının sonucunda etkisini daha çabuk ve üretken bir şekilde göstermektedir. Sağlık ve sosyal bilimler alanında multi-disipliner, inter-disipliner ve trans-disipliner yaklaşımlarla ortaya konan ekip çalışmasında, ekip üyeleri kendi disiplinlerindeki olanakları ve sınırlılıkları oluşturarak en yüksek düzeyde iletişim, etkileşim ve işbirliği gerçekleştirmektedir (Tercan ve Bıçakçı, 2016). Sığınmacı ve mültecilere yönelik hizmetlerdeki ekip çalışmasında ise en önemli bileşenlerden birisi sosyoloji disiplini. Sosyologların varlığı sorun alanlarının saha çalışmaları üzerinden ortaya konulmasında ve sosyal politikaların güçlendirilmesinde oldukça değerlidir. Kaldı ki mevcut durumda sığınmacı ve mülteciler alanı sosyologların en çok varlık gösterdiği ve göstereceği alanlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Diğer taraftan göç ve mülteci konusunun Türkiye'deki Sosyoloji lisans bölümlerinin müfredatında uzun yıllardır "Göç Sosyoloji" odağında yer edindiğini söyleyebiliriz ki, "Göç Sosyolojisi" dersinin artık daha fazla önem kazanmaya başladığı açıktır.

Tüm bunlardan hareketle bu araştırmanın problemi, Türkiye'deki Suriyeli sığınmacı ve mültecilerin, toplumun farklı değişkenlerine etkisinin Sosyoloji lisans bölümünde okuyan öğrencilerin gözüyle nasıl algılandığının, öğrencilerin "sığınmacı ve mültecileri konu alan bir ders alıp almama durumu"nu da dikkate alınarak metaforlar aracılığıyla ortaya konulmasıdır.

2.5. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı, Sosyoloji bölümü lisans öğrencilerinin, "Suriyeli sığınmacı ve mülteci" kavramına ilişkin algılarını metaforlar ve bu metaforların sınıflandığı kategoriler yoluyla belirlemek ve bu kategoriler ile öğrencilerin sığınmacı ve mültecileri konu alan bir ders alıp almama durumu arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Sosyoloji Bölümü lisans öğrencilerinin Suriyeli sığınmacı ve mültecilere ilişkin geliştirdikleri metaforlar nelerdir?
- Katılımcı grubunun geliştirdikleri metaforlar hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?
- Sosyoloji Bölümü lisans öğrencilerinin geliştirdiği metaforlar, "*sığınmacı ve mültecileri konu alan bir ders alıp almama durumuna*" ilişkin soruya göre hangi kategoriler altında toplanabilir?

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Temel Kabulleri

Bu çalışma Suriyeli sığınmacı ve mülteciler konusunda bazı önemli hususları vurgulamaktadır. Fakat çalışmanın kendi içinde bazı sınırlılıklar da bulunmaktadır. Öncelikle araştırmanın katılımcı grubu, araştırmaya katılmayı gönüllü olmayı kabul edenler arasından seçkisiz olarak seçilmiştir. Bu nedenle tüm sosyoloji öğrencilerinin görüşlerine ulaşılamamıştır. Bunun yanı sıra katılımcılar Ankara'daki üniversitelerde eğitim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Bu bağlamda araştırma sonuçları tüm sosyoloji bölümlerindeki öğrenciler için genellenebilir bir nitelik taşımamaktadır.

3. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın deseni, katılımcı grubu, veri toplama teknikleri ve veri analiz süreci hakkında bilgi sunulmuştur.

3.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada Sosyoloji lisans programı öğrencilerinin 'Suriyeli sığınmacı ve mültecilere' ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla, araştırma deseni nicel araştırma yöntemi olarak belirlenmiştir. Araştırmacılar tarafından hazırlanan ve katılımcılar tarafından doldurulan '*Metaforik Bilgi Formları*' ve '*Demografik Bilgi Formları*'nin değerlendirilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Yapılan içerik analizi sonucunda elde edilen metaforlar ve bu metaforlara ilişkin kategoriler (birbirine benzeyen,

benzetme yönü ve aralarındaki anlam ilişkisi esas alınarak) belirli kavram ve temalar bir araya getirilerek düzenlenmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2011).

3.2. Katılımcı Grubu

Bu araştırmanın katılımcı grubunu, Ankara ilinde bulunan 4 farklı kamu üniversitenin Sosyoloji Lisans programlarında eğitim görmekte olan 110'u Kadın, 56'sı Erkek toplam 166 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılar araştırma sürecine gönüllü olarak katılmak isteyenler arasından rastgele seçilmiştir. Katılımcıların 66'sı (%39,75) birinci, 34'ü (%20,49) ikinci, 40'ı (%24,09) üçüncü, 26'sı (%15,67) dördüncü sınıfta eğitim görmektedir. Katılımcılardan 66'sı (%39,75) "Sığınmacı ve mültecileri konu alan bir ders aldınız mı?" sorusuna evet cevabını verirken 100 katılımcı (%60,25) hayır cevabı vermiştir. Katılımcı grubunun ilişkin bu bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Bulgular bölümünde katılımcılar hakkında okuyucuya daha fazla bilgi sunabilmek amacıyla alıntılar sonrasında kodlamalara yer verilmiştir. Örnek kodlama biçimi aşağıda sunulmuştur:

Formül⁵:

$$Liste\ Sırası\ (1-166) + Cinsiyet\ (E-K) + Sınıf\ (1,2,3,4) + Ders\ Alıp\ Almama\ Durumu\ (E-H)$$

↓

(a)

↓

(b)

↓

(c)

↓

(d)

Örnek kodlama: Liste sırası 150'de bulunan, 1'inci sınıfta okuyan ve ders alan kadın öğrenci için katılımcı '[150K1E]' olarak kodlanmıştır.

Tablo 1. Katılımcı Grubunun Özellikleri

	<i>Değişkenler</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
<i>Cinsiyet</i>	Kadın	110	66,26
	Erkek	56	33,74
	Toplam	166	100
<i>Sınıfı</i>	1.Sınıf	66	39,75
	2.Sınıf	34	20,49
	3.Sınıf	40	24,09
	4.Sınıf	26	15,67
	Toplam	166	100
<i>"Sığınmacı ve mültecileri konu alan bir ders aldınız mı?" sorusuna verilen cevap</i>	Evet	66	39,75
	Hayır	100	60,25
	Toplam	166	100

3.3. Verilerin Toplanması ve Analiz Süreci

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan "metafor analiz formu" ve "demografik bilgi formu" hazırlanmıştır. Araştırma verileri Şubat 2017- Mayıs 2017 tarihleri arasında toplanmıştır. Formlar dağıtılmadan önce katılımcılara metafor kavramı hakkında kısa bilgi verilmiş ve demografik bilgi formunu eksiksiz olarak (adlarını belirtmeden) doldurmaları istenmiştir. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan katılımcılardan, Suriyeli sığınmacı ve mültecilere ilişkin metaforları ortaya çıkartmak amacıyla, "(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler benzer, çünkü", cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Formun doldurulması esnasında kendi el yazıları ile kaleme almaları tek bir metafor üzerinde yoğunlaşmaları istenmiştir. Hazırlanan bu belge ve dokümanlar araştırmada temel veri kaynağı olarak kabul edilmiş ve içerik analizinde kullanılmıştır. Katılımcıların yaş, cinsiyet, okudukları üniversiteler ve kaçınıcı sınıfta olduklarını belirlemek amacıyla demografik

⁵ (a)= "1 ile 166" arasında değişen araştırmacılar tarafından oluşturulmuş liste sırasını ifade etmektedir. (b)= Kadın için 'K', Erkek için 'E' kısaltması kullanılmıştır. (c)= Katılımcının okuduğu sınıfı ifade etmek için "1,2,3,4" numaraları kullanılmıştır. (d)= Ders alıp almama durumunu ifade etmek için, ders alanlar 'E', almayanlar 'H' harfi ile kodlanmıştır.

bilgi formu hazırlanmıştır. Ayrıca katılımcıların göç veya mültecilere ilişkin eğitim alıp almama durumuna göre geliştirdiği metaforları kategorilendirmek amacıyla “*sığınmacı ve mültecileri konu alan bir ders aldınız mı?*” sorusu sorulmuş ve formlar eş zamanlı uygulanmıştır. Bunun yanı sıra katılımcılara anketler uygulanmadan önce anketin doldurulmasında gerekli bilgilendirmeler ve açıklamalar yapılmıştır. Anketler araştırmacıların kontrolünde sınıf, kütüphane ortamında uygulanmıştır.

Metaforların analiz edilmesinde beş aşamalı süreci takip edilmiştir. Bu amaçla verilerin analizi aşamasında literatürdeki benzer çalışmalardan yararlanılmıştır (Saban, Koçbeker & Saban, 2006; Saban, 2009; Uzun, 2016; Uzun & Erdem 2017): (1) Kodlama ve ayıklama, (2) örnek metafor derleme, (3) kategori geliştirme, (4) geçerlik ve güvenilirliğin sınanması ve (5) verilerin bilgisayar ortamına aktarılması. İlk olarak (1) *kodlama ve ayıklama* aşamasında, katılımcılardan elde edilen metafor analiz formları ve demografik bilgi formlarına katılımcı kodları verilerek numaralandırılmıştır. Katılımcıların ifadelerinde metaforların net bir şekilde ifade edilip edilmediğine bakılmıştır. Belirlenen metaforlar taslak bir form üzerinde alfabetik sıraya göre düzenlenmiştir. Boş bırakılan sorular ve eksik yazıların bulunduğu formlar değerlendirme dışına ayrılmıştır. Bu aşamada 17 katılımcıya ait metaforik algı formu eksik veya yetersiz cevaplar nedeniyle elenerek araştırma dışında bırakılmıştır. Bunun yanı sıra 7 katılımcıya ait form belirtilen metaforlar olmasına rağmen söz konusu metafora ilişkin bir anlam ilişkisi ifade etmedikleri için (çünkü ile başlayan bir cümle yazmadıkları için) araştırma dışı tutulmuştur. İkinci olarak (2) *örnek metafor derleme* aşamasında, elde edilen metaforlar diğer metaforlar ile olan ortak özellikler ve benzerlikleri bakımından karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Bu amaçla katılımcılara ait formdan metaforu en iyi tasvir ettiği değerlendirilen birere “*örnek metafor listesi*” oluşturulmuştur. Bu liste, (i) başvuru kaynağı olarak kullanılmak ve (ii) araştırmanın veri analiz sürecini ve yorumlarını geçerli kılmak amacıyla hazırlanmıştır (Saban, Koçbeker & Saban, 2006). Ek olarak bu aşamada katılımcıların yazdıkları zihinsel imgede (a) benzeyen, (b) benzetilen ve (c) benzeyen ile benzetilen arasındaki bağ analiz edilmiştir. Bu süreçte 8 katılımcı Suriyeli sığınmacı mülteci kavramına ilişkili olmayan bir tartışma sunduğu, 6 katılımcının ise formunda da benzeyen ve benzetilen arasındaki mantıksal ilişkinin bulunmamasından dolayı bu aşamada toplam 14 form elenmiştir. İlk aşama ile birlikte toplamda 38 katılımcıya ait form elenmiştir. Zayıf yapı zihinsel imgeleri içeren kâğıtlar elendikten sonra, Suriyeli sığınmacı ve mülteci kavramına ilişkin 60 metafora ulaşılmıştır. Elde edilen bu metaforlardan *örnek metafor listesi* oluşturulmuştur. Bu liste ile öncelikle örnek metafor listesi metaforların kategoriler altında toplanmasında bir başvuru kaynağı elde edilmiştir. İkinci olarak araştırmanın veri analiz sürecinin ve yorumlarının geçerlilikleri desteklenmiştir. Üçüncü olarak (3) *kategori geliştirme* aşamasında, katılımcıların Suriyeli sığınmacı mülteci kavramına ilişkin sahip oldukları anlam ilişkileri ortak özellikler bakımından incelenmiştir. Bu amaçla bir önceki aşamada hazırlanan örnek metafor listesi baz alınarak her metafor imgesinin benzeyen, benzetilen ve benzeyen ile benzetilen arasındaki bağ ilişkisi temel alınarak belli bir tema ile ilişkilendirilmiştir. Sonuç olarak metaforlara ilişkin 8 farklı kategoriye ulaşılmıştır. Dördüncü olarak (4) *geçerlilik ve güvenilirliğin sınanması* aşaması, araştırmanın geçerliliğinin ortaya konması amacıyla ilk olarak veri analiz süreci okuyucuya ayrıntılı olarak açıklanmıştır. İkinci olarak, elde edilen metaforlar ve katılımcılara ait örnek yazım örnekleri tümüyle bulgular kısmında sunulmuştur. Literatürdeki diğer çalışmalardan farklı olarak ayrıca kategorilere ilişkin tablolarla “*benzetme yönü*” açıklanmıştır. Bu bakımdan bu çalışma metafor analiz yöntemine ilişkin metodolojik bir katkı da sunmaktadır. Araştırmanın güvenilirlik sınanması aşamasında ise elde edilen metaforları bağımsız olarak kodlayarak kategorilere ayırması amacıyla iki uzman (sosyolog) görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşleri sonrasında elde edilen kategoriler ve kategorilere dâhil olan kodlanmış metaforlara ilişkin liste yeniden düzenlenmiştir. Son olarak *araştırmacılar tarafından hazırlanan liste* ve *uzmanlar tarafından oluşturulan liste* karşılaştırılarak *görüş birliği* ve *görüş ayrılığı* sayıları belirlenmiştir. Elde edilen oranlar Miles ve Huberman’ın (1994) “*Güvenilirlik = ((Görüş Birliği):(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı))x 100*” formülü içerisinde kullanılarak araştırmanın güvenilirlik değeri hesaplanmıştır.

Araştırma sonucunda yapılan güvenilirlik analizinde, 6 metafor (*ölmekte olan bir hasta, tutunamayan, hapis, belirsizlik, kırık eşya, dışlanmış*) üzerinde görüş ayrılığı oluşmuştur. Sonuç çalışmanın güvenilirliği; % 90,9 olarak hesaplanmıştır. Saban'a (2008) göre, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun % 90 ve üzeri olduğu durumlarda araştırmanın güvenilirliği sağlanmıştır.

$$[Güvenilirlik = ((60):(60+6)) \times 100 \Rightarrow Güvenilirlik = \% 90,9]$$

Beşinci olan son aşamada (5) veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve metaforlar ve kavramsal kategorileri temsil eden katılımcı sayıları (f) ve yüzdelik oranları (%) bilgisayar ortamında hesaplanmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma problemlerinden hareketle ilk olarak (4.1) Sosyoloji lisans programı öğrencilerinin “Suriyeli sığınmacı ve mültecilere” ilişkin oluşturdukları zihinsel temsillerin bir ürünü olarak geliştirdikleri metaforlar ele alınmıştır. İkinci olarak, (4.2.) bu metaforlar ve bu metaforlara ilişkin benzetme yönü dikkate alınarak kategorik gruplamalara yer verilmiştir. Üçüncü olarak (4.3.) geliştirilen metaforların katılımcıların sığınmacı ve mültecileri konu alan eğitimlerin alıp almama durumuna ilişkin soruya göre hangi kategorilerde sınıflandığı sunulmuştur. Bu bağlamda elde edilen metaforlara ilişkin katılımcı görüşlerine yer verilerek bulgular desteklenmiştir.

4.1. Sosyoloji Bölümü Lisans Öğrencilerinin Suriyeli Sığınmacı ve Mültecilere İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar İlişkin Bulgular

Katılımcıların “Suriyeli sığınmacı ve mülteciler” kavramına ilişkin geliştirdikleri geçerli metaforlar ve onları temsil eden katılımcı sayıları ve yüzdelik oranları Tablo 2’de sunulmuştur. Bu kapsamda, “Suriyeli sığınmacı ve mülteciler” kavramına ilişkin 60 geçerli metafor üretilmiştir. Bu metaforlardan bazıları şunlardır: (1) *insan* (f=17, %10,2), (2) *misafir* (f=8, %4,9), (5) *göçmen kuş* (f=7, %4,2), (6) *öksüz* (f=6, %3,6), (8) *öğretmen* (f=5, %3,01), (12) *kayıp* (f=4, %2,4), (13) *korkak* (f=3, %1,8), (21) *emekçi* (f=2, %1,2), (39) canlı çiçek (f=1, %0,6).

Tablo 2. Sosyoloji Bölümü Lisans Öğrencilerinin Suriyeli Sığınmacı ve Mültecilere İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunları Temsil Eden Katılımcıların Frekans ve Yüzdelik Tablosu

Kod	Metaforlar	Frekansı (f)	Yüzde (%)	Kod	Metaforlar	Frekansı (f)	Yüzde (%)
1	<i>insan</i>	17	10,2	31	<i>Kader arkadaşı</i>	2	1,2
2	<i>misafir</i>	8	4,9	32	<i>komsu</i>	2	1,2
3	<i>masum</i>	8	4,9	33	<i>sömürücü</i>	2	1,2
4	<i>çaresiz</i>	8	4,9	34	<i>keci</i>	2	1,2
5	<i>göçmen kuş</i>	7	4,2	35	<i>düşman</i>	2	1,2
6	<i>öksüz</i>	6	3,6	36	<i>siyahi birey</i>	2	1,2
7	<i>dilenci</i>	6	3,6	37	<i>kaçak</i>	2	1,2
8	<i>öğretmen</i>	5	3,01	38	<i>kardeş</i>	2	1,2
9	<i>zorunlu bir insan</i>	5	3,01	39	<i>canlı çiçek</i>	1	0,6
10	<i>yaşam</i>	5	3,01	40	<i>ayrıcaklı</i>	1	0,6
11	<i>tek başına bir ağaç</i>	5	3,01	41	<i>ailesiz</i>	1	0,6
12	<i>kayıp</i>	4	2,4	42	<i>dram</i>	1	0,6
13	<i>korkak</i>	3	1,8	43	<i>vicdan</i>	1	0,6
14	<i>mubtaç</i>	3	1,8	44	<i>imtihan</i>	1	0,6
15	<i>alt kültür</i>	3	1,8	45	<i>kırık bir eşya</i>	1	0,6

16	<i>başyru konmuş</i>	3	1,8	46	<i>katliam</i>	1	0,6
17	<i>evsiz</i>	3	1,8	47	<i>yük çuvalı</i>	1	0,6
18	<i>yoksul</i>	3	1,8	48	<i>adaletsiz bir dünya</i>	1	0,6
19	<i>mağdur</i>	3	1,8	49	<i>savaş deneyimi</i>	1	0,6
20	<i>ayna</i>	3	1,8	50	<i>mazlum</i>	1	0,6
21	<i>emekçi</i>	2	1,2	51	<i>ölmekte olan bir hasta</i>	1	0,6
22	<i>dalsız bir yaprak</i>	2	1,2	52	<i>uçurtma</i>	1	0,6
23	<i>dışlanmış</i>	2	1,2	53	<i>farklı</i>	1	0,6
24	<i>yabancı</i>	2	1,2	54	<i>belirsiz</i>	1	0,6
25	<i>savaşçı</i>	2	1,2	55	<i>tutumamayan</i>	1	0,6
26	<i>açlığa mahkum</i>	2	1,2	56	<i>ibret</i>	1	0,6
27	<i>turnusol kağıdı</i>	2	1,2	57	<i>hapis</i>	1	0,6
28	<i>ötekileştirilmiş</i>	2	1,2	58	<i>köksüz</i>	1	0,6
29	<i>çocuk</i>	2	1,2	59	<i>mutluluk</i>	1	0,6
30	<i>zorluk içinde</i>	2	1,2	60	<i>ölüm</i>	1	0,6
Toplam						166	100

4.2. Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforlar İle İlgili Geliştirilen Kavramsal Kategorilere İlişkin Bulgular

Tablo 3'te katılımcıların "*Suriyeli sığınmacı ve mülteciler*" kavramına ilişkin geliştirdikleri geçerli metaforların analizi sonucu elde edilen kavramsal kategoriler sunulmuştur. Analiz sonucunda metaforlar, toplam 8 kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler şunlardır: (1) suçlayıcı/damgalayıcı (f=30, %18,07), (2) kimsesiz ve yardıma muhtaç olma (f=28, %16,87), (3) öğretici olma (f= 27, %16,26), (4) dayanışma (f=26, %15,67), (5) vatansızlık (bir yere ait olmama) (f=25, %15,07), (6) gerçeklikle yüzleşme (f=17, %10,24), (7) mücadele (f=9, %5,42), (8) sorgulama (f=4, %2,4).

Tablo 3. Katılımcıların Suriyeli Sığınmacı ve Mültecilere İlişkin Ürettikleri Metaforların Oluşturduğu Kavramsal Kategoriler

<i>Kategoriler</i>	<i>f (metafor)</i>	<i>%</i>
<i>1 Suçlayıcı/Damgalayıcı</i>	30	18,07
<i>2 Kimsesiz ve yardıma muhtaç olma</i>	28	16,87
<i>3 Öğretici olma</i>	27	16,26
<i>4 Dayanışma</i>	26	15,67
<i>5 Vatansızlık (Bir Yere Ait Olamama)</i>	25	15,07
<i>6 Gerçeklikle yüzleşme</i>	17	10,24
<i>7 Mücadele</i>	9	5,42
<i>8 Sorgulama</i>	4	2,4
Toplam	166	100

Bu kategorilere ilişkin ayrıntılı betimlemeler aşağıdaki tablolarda ve açıklamalarında sunulmuştur:

Tablo 4. Suçlayıcı/Damgalayıcı Kategorisine İlişkin Metaforlar

<i>Kategori</i>	<i>%</i>	<i>Metafor</i>	<i>Benzetme Yönü</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
		<i>Dilenci</i>	<i>Her yerde görünür olma</i>	6	20
		<i>Korkak</i>	<i>Milli duygulardan yoksun olma</i>	3	10
		<i>Alt kültür</i>	<i>Kendi kültürünü üstüne görme (etnosentrizm)</i>	3	10
		<i>Hazıra konmuş</i>	<i>Toplumsal refaha ortak olma</i>	3	10
		<i>Yabancı</i>	<i>Toplumsal uyum sağlayamama</i>	2	6,67
		<i>Sömürücü</i>	<i>Duyguları istismar etme</i>	2	6,67
Suçlayıcı/damgalayıcı	18,07	<i>Kedi</i>	<i>Nankörlük</i>	2	6,67
		<i>Kaçak</i>	<i>Ölümlü göze almama</i>	2	6,67
		<i>Düşman</i>	<i>Vatanı sahipsiz bırakma</i>	2	6,67
		<i>Misafir</i>	<i>Gütmek zorunda bırakma</i>	2	6,67
		<i>Yük çuvalı</i>	<i>Birçok sorunu beraberinde getirme</i>	1	3,33
		<i>Ayrıcalıklı</i>	<i>İmtiyazlı haklar elde etme</i>	1	3,33
		<i>Belirsiz</i>	<i>Gelecek endişesi yaratma</i>	1	3,33
		Toplam		30	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi “suçlayıcı/damgalayıcı” kategorisinde 30 (%18,07) katılımcı tarafından ifade edilmiş 13 farklı metafor bulunmaktadır. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımına bakıldığında kullanılan imgeler şunlardır: (7) dilenci (f= 6, %20), (13) korkak (f=3, %10), (15) alt kültür (f=3, %10), (16) hazıra konmuş (f=3, %10), (24) yabancı (f=2, %6,67), (33) sömürücü (f=2, %6,67), (34) kedi (f=2, %6,67), (35) düşman (f=2, %6,67), (37) kaçak (f=2, %6,67), (2) misafir (f=2, %6,67), (47) yük çuvalı (f=1, %3,33), (40) ayrıcalıklı (f=1, %3,33), (54) belirsiz (f=1, %3,33). Bu kategorideki “misafir” metaforu, “dayanışma” kategorisinde de kullanılmıştır. Fakat bu kategoride değerlendirilmesinin sebebi, benzeyen-benzetilen ilişkisi incelendiğinde “misafir” metaforunun, Suriyeli sığınmacı ve mültecilerin Türkiye’yi terk etmelerinin ifadesi ve eşitlikçi olmayan bir ilişkinin sorumlusu olarak görülmeleri odağında kullanılmasıdır. “Misafir” metaforu hakkında katılımcılar tarafından kurulan ilişki şu şekilde ifade edilmiştir:

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **misafire** benzer; çünkü her misafir gibi aidiyet duyguları yoktur ve sanki her şey kendi suçları değilmiş gibi hiçbir şey olmamış gibi çekip giderler.”[35K1H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler mülteci **misafire** benzer; çünkü bizler misafirlerle eşit olamayız. Biz ülkemiz için çabalardık onlarsa hazıra kondular.” [112E1H]

Katılımcıların bu kategoriye ilişkin vermiş oldukları diğer örnekler aşağıda sunulmuştur:

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **dilenciye** benzer; çünkü çalışmak para kazanmak yerine her yerde dilencilik yapıyorlar. Tüm trafik lambalarında onlar var...”[73K4E]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **korkağa** benzer; çünkü milli duygularını yitirmişlerdir.”[11E1H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **sömürücüye** benzer; çünkü duygularımızı sömürürler.”[138K4H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **kediye** benzer; çünkü kedi gibi yapılan iyiliklere karşı nankördürler.”[145K1H]

Tablo 5. Kimsesiz ve Yardıma Muhtaç Olma Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	%	Metafor	Benzetme Yönü	f	%
Kimsesiz ve yardıma muhtaç olma	16,87	Çaresiz	Zorluklar karşısında eli kolu bağlı olma	8	28,57
		Öksüz	Korunmasızlık	5	17,85
		Zorunlu bir insan	Seçeneksiz ve her türlü koşulu kabullenme durumu	5	17,85
		Muhtaç	Yardıma ihtiyaç duyma	3	10,71
		Açlığa mahkûm	Temel ihtiyaçları karşılayamama	2	7,14
		Çocuk	Aileye muhtaç olma	2	7,14
		Ölmekte olan bir hasta	Her şeyi kaybetme	1	3,58
		Tutunamayan	Çabaların sonuçsuz kalması	1	3,58
		Hapis	Özgürlükten yoksun olma	1	3,58
Toplam			28	100	

Tablo 5'te görüldüğü gibi “*kimsesiz ve yardıma muhtaç olma*” kategorisinde 28 (%16,87) katılımcı tarafından ifade edilmiş 9 farklı metafor bulunmaktadır. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımına bakıldığında kullanılan imgeler şunlardır: (4) çaresiz (f=8, %28,57), (6) öksüz (f=5, %17,85), (9) zorunlu bir insan (f=5, %17,85), (14) muhtaç (f=3, % 10,71), (26) açlığa mahkûm (f=2, %7,14), (29) çocuk (f=2, %7,14), (51) ölmekte olan bir hasta (f=1, %3,58), (55) tutunamayan (f=1, %3,58), (57) hapis (f=1, %3,58). Bu kategorideki “öksüz” metaforu, “vatansızlık (bir yere ait olamama)” kategorisinde de kullanılmıştır. Fakat bu kategoride de değerlendirilmesinin sebebi, benzeyen-benzetilen ilişkisi incelendiğinde “öksüz” metaforunun korunmasızlık ve yardıma muhtaçlık hali anlamında kullanılmış olmasıdır. “Öksüz” metaforu hakkında katılımcılar tarafından kurulan ilişki şu şekilde ifade edilmiştir:

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **öksüze** benzer; çünkü onları koruyacak kimseleri yok. Öksüz çocuk gibiler...”[47K1H]

Katılımcıların bu kategoriye ilişkin vermiş oldukları diğer örnekler aşağıda sunulmuştur:

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **çaresize** benzer; çünkü ülkelerini terk etmek dışında başka seçenekleri kalmamıştır.”[57E4E]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **çocuğa** benzer; çünkü çocuklar gibi korunmaya muhtaçlardır.”[25K1H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **ölmekte olan bir hastaya** benzer; çünkü her şeylerini kaybetmişlerdir.”[84K2H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **tutunamayana** benzer; çünkü yaşama tutunmaya çalışıyorlar, ama çabalarının sonuç vermesi için daha fazla desteğe ihtiyaçları var.”[75K4E]

Tablo 6. Öğretici Olma Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	%	Metafor	Benzetme Yönü	f	%
Öğretici olma	16,26	İnsan	Ayrımcılığı ortadan kaldırma	17	62,96
		Öğretmen	Savaşın etkilerini açığa çıkartma	5	18,51
		Yoksul	Yoksulluğun sonuçlarını gösterme	3	11,11
		Canlı çiçek	Herkesin yaşam hakkı olduğunu gösterme	1	3,8
		Dram	Farklı yaşam hikâyeleri öğrenme	1	3,8
Toplam			27	100	

Tablo 6’da görüldüğü gibi “*öğretici olma*” kategorisinde 27 (%16,26) katılımcı tarafından ifade edilmiş 5 farklı metafor bulunmaktadır. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımına bakıldığında kullanılan imgele şunlardır: (1) insan (f=17, %62,96), (8) öğretmen (f=5, %18,51), (18) yoksul (f= 3, %11,11), (39) canlı çiçek (f=1, %3,8), (42) dram (f=1, %3,8)

Aşağıda katılımcıların bu kategoriye ilişkin vermiş oldukları bazı örnekler sunulmuştur:

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **insana** benzer; çünkü onlarda bizim gibi insanlar bize insanlığı, kim olduğumuzu öğrettiler.”[111K2H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **insana** benzer; çünkü insan olmanın ne demek olduğunu öğrendik. Bizden farklı değiller...”[87K3E]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **öğretmene** benzer; çünkü savaşın ne tür sonuçları olduğunu öğrendik. Bu şekilde devam ederse de öğrenmeye devam edeceğiz...”[31K1H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler bir **yoksula** benzer; çünkü hayatını geçindirmek için ihtiyacı olan şeylere ulaşamaz yoksullar. Suriyeliler bize yoksulluğun ne olduğunu hatırlattılar.”[90K2H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler bir **canlı çiçeğe** benzer; çünkü her canlımın yaşam hakkına sahip olduğunu hatırlattılar.”[98E2H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler bir **drama** benzer; çünkü insanın içini burkan hikâyelerinin ne kadar can yakıcı olduğunu gösterdiler.”[102K2H]

Tablo 7. Dayanışma Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	%	Metafor	Benzetme Yönü	f	%
Dayanışma	15,67	Masum	Suçlamama	8	30,76
		Misafir	Sahip çıkma	6	23,08
		Mağdur	Sorumlu olarak görmeme	3	11,54
		Kader arkadaşı	Aynı durumu yaşayabilme	2	7,7
		Komşu	Tarihsel ve kültürel ortaklık	2	7,7
		Kardeş	Her şeyi paylaşabilme	2	7,7
		Kırık bir eşya	Değer verme	1	3,84
		Mazlum	Zulme ortak direnme	1	3,84
		Farklı	Birlikte yaşamı örgütleyebilme	1	3,84
Toplam				26	100

Tablo 7’de görüldüğü gibi “*dayanışma*” kategorisinde 26 (%15,67) katılımcı tarafından ifade edilmiş 9 farklı metafor bulunmaktadır. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımına bakıldığında kullanılan imgeler şunlardır: (3) masum (f=8, %30,76), (2) misafir (f=6, %23,08), (19) mağdur (f=3, %11,54), (31) kader arkadaşı (f=2, %7,7), (32) komşu (f=2, %7,7), (38) kardeş (f=2, %7,7), (45) kırık bir eşya (f=1, %3,84), (50) mazlum (f=1, %3,84), (53) farklı (f=1, %3,84).

Aşağıda katılımcıların bu kategoriye ilişkin vermiş oldukları bazı örnekler sunulmuştur:

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **masum** bir insana benzer; çünkü onların hiçbir suçu yoktur ve bu anlamda onlara yardım etmemiz gerekir.”[56K4E]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **misafire** benzer; çünkü burada misafirler ve misafirlerimiz için elimizden geleni yapmalıyız.”[58K4E]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **komşuya** benzer; çünkü dil, din ve etnisite bakımından ortaklıklarımız nedeniyle onlara sahip çıkmalıyız.”[76K4E]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **kırk bir eşyaya** benzer; çünkü onlara değer verilmemektedir ki, değer vermek bizim görevimiz olmalıdır. Onlara destek olmalı eksikliklerini gidermeliyiz.” [6K1H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler bir **mazluma** benzer; çünkü oradaki insanların gördüğü zulme hiçbir kelime yeterli değildir, elimizden ne geliyorsa yapmalıyız. Ne bilim... onlara destek olmalıyız.” [135E1H]

Tablo 8. Vatansızlık (Bir Yere Ait Olamama) Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	%	Metafor	Benzetme Yönü	f	%
Vatansızlık (Bir Yere Ait Olamama)	15,07	Göçmen kuş	Zorunlu olarak vatani terk etme	7	28
		Tek başına bir ağaç	Vatanından ayrı kalma	5	20
		Kayıp	Ülkesinin toplumsal gerçekliğinden uzaklaşma	4	16
		Evsiz	Vatanını terk etme	3	12
		Dalsız bir yaprak	Bir şeylerini geride bırakma	2	8
		Ailesiz	Vatanına kavuşamama düşüncesi	1	4
		Uçurtma	Savrulma/ sürüklenme	1	4
		Köksüz	Yaşamdan koparıma	1	4
		Öksüz	Her şeyini vatanında bırakma	1	4
Toplam				25	100

Tablo 8’de görüldüğü gibi “vatansızlık (bir yere ait olamama)” kategorisinde 25 (%15,07) katılımcı tarafından ifade edilmiş 9 farklı metafor bulunmaktadır. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımına bakıldığında kullanılan imgeler şunlardır: (5) göçmen kuş (f=7, %28), (11) tek başına bir ağaç (f=5, %20), (12) kayıp (f=4, %16), (17) evsiz (f=3, %12), (22) dalsız bir yaprak (f=2, %8), (41) ailesiz (f=1, %4), (52) uçurtma (f=1, %4), (58) köksüz (f=1, %4), (6) öksüz (f=1, %4).

Aşağıda katılımcıların bu kategoriye ilişkin vermiş oldukları bazı örnekler sunulmuştur:

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler bir **göçmen kuşa** benzer; çünkü yaşadığı yerin mevsimi ona uygun olmadığı için başka yerlere gitmek zorunda kalmıştır.” [160K4E]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **tek başına bir ağaca** benzer; çünkü vatanlarından, onları köklerine bağlayan topraklardan ayırdılar.” [54E4E]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler bir **evsiz** benzer; çünkü insanın evi vatanıdır. Ve artık onların biz evleri yok..” [82K2H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **uçurtmaya** benzer; çünkü vatanlarından ayrı, rüzgârın estiği yöne savrulan uçurtma misali dolaşırlar. Belki de hiç geri dönemeyecekler.” [136E1H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler bir **öksüze** benzer; çünkü her şeylerini vatanında bırakıp başka topraklara gitmişlerdir. Ülkelerine vatanlarına onları bağlayan ne bir ailesi, ne bir evi ne de bir bağ kalmış.” [34E1H]

Tablo 9. Gerçeklikle Yüzleşme Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	%	Metafor	Benzetme Yönü	f	%
Gerçeklikle yüzleşme	10,24	Yaşam	Gerçekliklerle karşı karşıya gelme	5	29,41
		Ayna	Kendini görme	3	17,64
		Dışlanmış	Toplumsal baskıyı hissetme	2	11,76
		Turnusol kağıdı	Gerçekliği açığa çıkartma	2	11,76
		Ötekileştirilmiş	Damgalamayı açığa çıkartma	2	11,76
		Katliam	Ölüm duygusuyla karşı karşıya gelme	1	5,89
		Ölüm	Yaşamın anlamını yitirmesi	1	5,89
		Savaş deneyimi	Savaşın sonuçlarıyla karşı karşıya gelme	1	5,89
		Toplam			

Tablo 9'da görüldüğü gibi “gerçeklikle yüzleşme” kategorisinde 17 (%10,24) katılımcı tarafından ifade edilmiş 8 farklı metafor bulunmaktadır. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımına bakıldığında kullanılan imgeler şunlardır: (10) yaşam (f=5, %29,41), (20) ayna (f=3, %17,64), (23) dışlanmış (f=2, %11,76), (27) turnusol kâğıdı (f=2, %11,76), (28) ötekileştirilmiş (f=2, %11,76), (46) katliam (f=1, %5,89), (49) savaş deneyimi (f=1, %5,89), (60) ölüm (f=1, %5,89).

Aşağıda katılımcıların bu kategoriye ilişkin vermiş oldukları bazı örnekler sunulmuştur:

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **yaşama** benzer; çünkü yaşamın gerçeklikleriyle karşı karşıya geldik. Onlarda bunun canlı birer örnekleri. Onların yerinde bizde olabilirdik...”[14K1H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler bir **aynaya** benzer; çünkü aynalar bize gerçeği gösterirler. Onlara baktığımızda da kendimizi görürüz.”[101K2H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **turnusol kâğıdına** benzer; çünkü onlara karşı olumsuz davranış sergileyen insanların ne kadar insan olup olmadıkları ortaya çıkar. İyi birer insanlık göstergesidirler.” [149K1H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **ötekileştirilmiş** bir insana benzer; çünkü insanların nasıl dışlandığını ve etiketlendiğini görmüş olduk... Keşke görmeseydik”[13K1H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **katliama** benzer; çünkü katliamlarla açığa çıkan ölüm duygusunun nasıl bir şey olabileceğiyle karşı karşıya kaldık. Çok enteresan değil mi? Yani başımızdaki ülkelerde birçok insan katledildi.” [32K1H]

Tablo 10. Mücadele Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	%	Metafor	Benzetme Yönü	f	%
Mücadele	5,42	Emekçi	Sömürülmeye mabkûm olmaya direnme	2	22,22
		Savaşçı	Hayatta kalma çabası	2	22,22
		Siyahi birey	Mücadele benzerliği	2	22,22
		Zorluk içindeki (insan)	Güçlülere karşı direnme	2	22,22
		Mutluluk	Hayallerinin peşinden koşma	1	11,12
Toplam				9	100

Tablo 10'da görüldüğü gibi “mücadele” kategorisinde 9 (%5,42) katılımcı tarafından ifade edilmiş 5 farklı metafor bulunmaktadır. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımına bakıldığında kullanılan imgeler şunlardır: (21) emekçi (f= 2, %22,2), (25) savaşçı (f=2, %22,2), (30) zorluk içindeki (insan) (f=2, %22,2), (36) siyahi birey (f=2, %22,2), (59) mutluluk (f=1, %11,12).

Aşağıda katılımcıların bu kategoriye ilişkin vermiş oldukları bazı örnekler sunulmuştur:

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **emekçiye** benzer; çünkü sömürülmelerine rağmen yaşamın her anında daima direnmeye devam etmektedirler.” [19E1H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **savaşçıya** benzer; çünkü hiç ummadıkları anda kendilerini savaşın ortasında buldular ve hayatta kalma adına birer savaşçıya dönüştüler adeta.” [51K1H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **siyahi bireye** benzer; çünkü onlar gibi belki de uzun yıllar mücadele etmek durumundalar.”[85E2H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **zorluk içindeki** bir insana benzer; çünkü tüm zorluk ve sıkıntılarla baş etmek gerçekten çok zor.” [141K1H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/mülteciler **mutluluğa** benzer; çünkü ne olursa olsun mutluluğun ve hayallerinin peşindeler. Bunun için mücadele etmek zorundalar.”[50K1H]

Tablo 11. Sorgulama Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	%	Metafor	Benzetme Yönü	f	%
Sorgulama	2,4	Vicdan	Kendini eleştirme	1	25
		İmtihan	İnsanlık üzerine düşünme	1	25
		Adaletsiz bir dünya	Değerler üzerine düşünme	1	25
		İbret	Yaşananlardan ders çıkartma	1	25
Toplam				4	100

Tablo 11’de görüldüğü gibi “sorgulama” kategorisinde 4 (%2,4) katılımcı tarafından ifade edilmiş 4 farklı metafor bulunmaktadır. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımına bakıldığında kullanılan imgeler şunlardır: (43) vicdan (f=1, %25), (44) imtihan (f=1, %25), (48) adaletsiz bir dünya (f=1, %25), (56) ibret (f=1, %25).

Aşağıda katılımcıların bu kategoriye ilişkin vermiş oldukları örnekler sunulmuştur:

“(Suriyeli) Sığınmacı/ mülteciler **vicdana** benzer; çünkü vicdanları sorgulattılar.” [103K2H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/ mülteciler **imtihana** benzer; çünkü yaşamış oldukları dram, bizim gibi savaşın içinde olmayan insanların yeri geldiğinde insanlığı sorgulamalarına neden oldu.” [113K2H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/ mülteciler **adaletsiz bir dünyaya** benzer; çünkü adaletin yokluğunu gözler önüne sererek insanların adalet, eşitlik gibi kavramlar üzerine düşünmelerine sebep oldular.” [23K1H]

“(Suriyeli) Sığınmacı/ mülteciler **ibret almaya** benzer; çünkü bu yaşananlarla nasıl bu noktaya gelindiği ve neler yapılabileceği üzerine düşünmemiz gerekir.” [146E1H]

4.3. Sığınmacı ve Mültecileri Konu Alan Bir Ders Alıp Almama Durumuna Göre Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforlara ve Kategorilere İlişkin Bulgular

Tablo 12. Sığınmacı ve Mültecileri Konu Alan Bir Ders Alıp Almama Durumuna Göre Kategorilerin Frekans ve Yüzdeler Dağılımı

No	Kategoriler	Ders Alma/Ders Alamama	f	%
1	Suçlayıcı/ Damgalayıcı	Evet	6	20
		Hayır	24	80
		Toplam	30	100
2	Kimsesiz ve Yardıma Muhtaç Olma	Evet	14	50
		Hayır	14	50
		Toplam	28	100
3	Öğretici	Evet	15	55,55
		Hayır	12	44,45
		Toplam	27	100
4	Dayanışma	Evet	10	38,46
		Hayır	16	61,54
		Toplam	26	100
5	Vatansızlık (Bir Yere Ait Olamama)	Evet	5	20
		Hayır	20	80
		Toplam	25	100
6	Gerçeklikle Yüzleşme	Evet	11	64,7
		Hayır	6	35,3
		Toplam	17	100
7	Mücadele	Evet	3	33,33
		Hayır	6	66,67
		Toplam	9	100
8	Sorgulama	Evet	2	50
		Hayır	2	50
		Toplam	4	100
Toplam			166	100

Tablo 12’de görüldüğü gibi elde edilen kavramsal kategoriler, katılımcıların “*sığınmacı ve mültecileri konu alan bir ders alıp almama durumu*”na göre sınıflandırılmıştır. Bu doğrultuda “*sığınmacı ve mültecileri konu alan bir ders aldınız mı?*” sorusuna suçlayıcı kategorisindeki katılımcıların 6’sı (%20) evet, 24’ü (%80) hayır; kimsesiz ve yardıma muhtaç olma kategorisindeki katılımcıların 14’ü (%50) evet, 14’ü hayır (%50); öğretici kategorisindeki katılımcıların 15’i (%55,55) evet, 12’si (%44,45) hayır; dayanışma kategorisindeki katılımcıların 10’u (%38,46) evet, 16’sı (%61,54) hayır; vatansızlık (bir yere ait olamama) kategorisindeki katılımcıların 5’i (%20) evet, 20’si (%80) hayır; yüzeleştirici kategorisindeki katılımcıların 11’i (%64,7) evet, 6’sı (%35,3) hayır; mücadele kategorisindeki katılımcıların 3’ü (%33,33) evet, 6’sı (%66,67) hayır, problem kategorisindeki katılımcıların 2’si (%50) evet, 2’si (%50) hayır cevabını vermiştir.

5. Tartışma ve Sonuç

Sosyoloji lisans öğrencilerinin Suriyeli sığınmacı ve mültecilere ilişkin algılarının incelendiği bu çalışmada bazı sonuçlara ulaşılmıştır: İlk olarak katılımcı grubun görüşleri doğrultusunda toplam 60 adet geçerli metafora ulaşılmıştır. Bu metaforlardan 36’sının (%60) olumlu, 24’ünün olumsuz (%40) algıya sahip olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra metaforlardan 40’i canlı varlıkları (insan, hayvan, bitki gibi) (%66), 20 tanesi de cansız varlıkları (olay, nesne ve duygular) (%34) nitellemek için kullanılmıştır.

İkinci bir sonuç olarak, 8 kavramsal kategoriye (*Suçlayıcı/Damgalayıcı, Kimsesiz ve yardıma muhtaç olma, Öğretici olma, Dayanışma, Vatansızlık (Bir Yere Ait Olamama), Gerçeklikle yüzleşme, Mücadele, Sorgulama*) ulaşılmıştır. Frekans dağılımına göre bu kategorilerin başında “*Suçlayıcı/ damgalayıcı*” kategorisi bulunmaktadır. Sığınmacıların/mültecilerin kalabalık gruplar halinde göç etmeleri ve geçimlerini sağlamak amacıyla bir işte çalışmamaları/çalışmamaları sonucu kendilerinin, eşlerinin veya çocuklarının dilencilik yaptıkları veya yapmaya zorlandıkları görülmektedir.⁶ Bazı katılımcılar da bu algıyı destekleyen “*dilenci*” metaforunu kullanmışlardır (f=6). Suriyeli sığınmacıları/mültecileri Türkiye’ye yük olarak gören bazı katılımcılar sığınmacıları/mültecileri “*korkak* (f=3), *kaçak* (f=3)” olmakla suçlarken, Türkiye’deki tutumları nedeniyle “*hazıra konmuş* (f=3), *sömürücü* (f=3), *kedi* (f=2), *kaçak* (f=2), *alt kültür* (f=2), *düşman* (f=2), olarak ötekileştirerek bir sorun olanı olarak görmüşlerdir. Bu bakımdan literatürdeki diğer çalışmalar ile benzerlik göstermektedir (Kara, Yiğit & Ağırman, 2016; Keneş, 2016).

Bir diğer kavramsal kategori olan “*Kimsesiz ve Yardıma Muhtaç Olma*” kategorisinde 28 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcılar geliştirdikleri metaforlarda (*Çaresiz* (f=8), *Öksüz* (f=5), *Zorunlu bir insan* (f=5), *Muhtaç* (f=3), *Açlığa mahkûm* (f=2), *Çocuk* (f=2), *Ölmekte olan bir hasta* (f=1), *Tutunamayan* (f=1), *Hapis* (f=1)) sığınmacıların/mültecilerin zor durumda olmalarına, yardıma muhtaç olmalarına, temel ihtiyaçlarını karşılayamamalarına, korunmasız olmalarına atıf yapılmıştır. Benzer sonuçlar olarak; Kara ve arkadaşlarının (2016) Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan öğrenciler üzerinde yaptığı bir araştırma da “*Kimsesiz ve Yardıma Muhtaç Olma*”, katılımcıların en fazla vurgu yaptıkları kategori olmuştur. Bir diğer çalışmada Erdoğan, Türkiye’de genel bir algı olarak Suriyelilerin “*zulümden kaçan*”, “*zor durumda olan insanlar*” olarak tanımlanmakta olduğunu, ancak genel kabul olarak “*bizlerden birileri*” olarak görmeme eğiliminin var olduğu vurgulanmıştır (Erdoğan, 2014: 20). Bu bakımdan bu araştırma sonuçları ile bu çalışmalar uyum göstermektedir.

Katılımcılar “*Öğretici*” (f=27) Suriyeli sığınmacılar/mülteciler kategorisinde *insan* (f=17), *öğretmen* (f=5), *yoksul* (f=3), *canlı çiçek* (f=1), *dram* (f=1) metaforları ile sığınmacıları/mültecilerin yaşadığı durumun kendilerine öğrettiği ve hatırlattığı olay, duygu ve durumlara atıfta bulunmuşlardır. 17 katılımcının kurguladıkları metaforalarda sığınmacı/mültecilerin “*insan*” olmalarına atıf yaparak diğer katılımcılara göre daha “*hümanistik*”, “*eşitlikçi bir tutum sergiledikleri*”, katılımcıların Suriyeli

⁶ Bkz. <http://www.sozcu.com.tr/2017/gundem/zabitanadan-suriyeli-dilencilere-sabaha-karsi-operasyon-1691198/> (10.06.2017 Erişim Tarihi), <http://www.hurriyet.com.tr/ankarada-dilencilerin-buyuk-bolumu-suriyeli-ka-40381003> (10.06.2017 Erişim Tarihi)

mültecileri ötekileştirmeden benimsedikleri sonucuna varılmıştır. Bunun yanı sıra televizyon haberlerinde birer simülasyon olarak sunulan savaşın ve yoksulluğun sonuçları sığınmacı ve mülteciler toplumsal yaşantımızın her alanında görünür olmasıyla deneyimlenmeye başlanmıştır. Ortak yaşantı dünyasının bir sonucu olarak, öznenin (katılımcıların) yaşantı dünyasındaki “öteki”ne (Suriyelilere) ilişkin savaş, yoksulluk ve dram gibi kavramlar, “özne”nin zihinsel imgelemlerinde yer tutmuştur.

“Dayanışma” (f=26) kategorisinde yer alan metaforlarda (*Masum* (f=8), *Misafir* (f=6), *Mağdur* (f=3), *Kader arkadaşı* (f=2), *Komşu* (f=2), *Kardeş* (f=2), *Kırk bir esya* (f=1), *Mazlum* (f=1), *Farklı* (f=1)) masum olmaya, misafir olarak kabul etmeye, kader birliği yapmaya, değer vermeye, desteklenmeye muhtaç olmaya gibi durumlara vurgu yapılmıştır. Katılımcılar kendilerini ev sahibi olarak, Suriyelileri ise misafir olarak tanımladıkları durumun temelinde evlerini, ailelerini, yakınlarını savaşlarda kaybeden bu insanlara yardım etme, dayanışma sergileme duygusu yer aldığı görülmüştür. Benzer çalışmalarda da Suriyeliler Türkiye’de misafir, desteklenmeye muhtaç olarak algılandığı vurgulanmıştır (Erdoğan, 2014; Biner & Soykan, 2016; Kara vd., 2016).

Katılımcıların 25’i sığınmacı ve mülteci “*vatansız (biryere ait olamama)*” kategorisine ilişkin metaforlar kurgulamıştır. Bu metaforlarda Suriyeliler, “*göçmen kuşa* (f=7), *tek başına bir ağaç* (f=5), *kayıp* (f=4), *evsiz* (f=3), *dalsız bir yaprağa* (f=2), *ailesiz bireye* (f=1), *uçurtmaya* (f=), *köksüz* (f=1), *öksüz* (f=1)” benzetilmiştir. Bu bakımdan metaforların evrensel olarak tanımlanan sığınmacı/mülteci kavramları ile uyumlu olduğu görülmüştür (tanımlar için bkz.; Buz, 2008; Sığınma ve Mülteci Konularındaki Uluslararası Belgeler ve Hukuki Metinler, 1998: 64).

Katılımcıların, Suriyeliler ile ilgili “*yaşam* (f=5), *ayna* (f=3), *dışlanmış* (f=2), *turnusol kağıdı* (f=2), *ötekileştirilmiş* (f=2), *katliam* (f=1), *ölüm* (f=1), *savaş deneyimi* (f=1)” kurguladıkları metaforlar “*gerçeklikle yüzleşme*” (f=17) kategorisinde sınıflandırılmıştır. Bu kategori bir anlamda yaşantı dünyasının tüm olumsuzluklarının bireyler zihnindeki yansımalarının ifadesidir. Bazı katılımcılar Suriyelilerin yaşantısı ile kendi yaşamlarını karşılaştırarak “gerçeklikle yüzleşmeye” başlamışlardır. Suriyelilerin yaşamlarının zorlukları, dışlanmaları, ötekileştirilmeleri, ölüm, savaş ve katliama maruz kalmaları katılımcıların yaşamın her alanında bu tarz durumlar ile karşı karşıya gelebileceklerini düşünmelerine neden olduğu değerlendirilmektedir.

“*Mücadele*” (f=9) kategorisinde “*emekçi* (f=2), *savaşçı* (f=2), *siyahı birey*(f=2), *zorluk içindeki (insan)* (f=2), *mutluluk* (f=1)” metaforları sınıflandırılmıştır. Katılımcılar, Suriyelilerin ucuz emek gücü olarak görülmelerine karşı durmalarına, hayatta kalmak için direnmelerine ve mücadele etmelerine vurgu yapmışlardır. Son kategori olan “*sorgulama*” (f=4) kategorisinde ise katılımcılar, yaşam dünyalarını kurguladıkları “*vicdan* (f=1), *imtihan* (f=1), *adaletsiz bir dünya* (f=1), *ibret* (f=1)” metaforları ile sorgulamışlardır.

Araştırmanın üçüncü ve son sonucuna göre katılımcıların geliştirdikleri metaforlar, sığınmacı ve mültecileri konu alan bir ders alıp almamaları bakımından, kategoriler bağlamında değerlendirilmiştir. Bu sonuçlara göre 166 katılımcının 66 tanesinin ders aldığı (%39,75), 100 tanesinin (%60,25) ise almadığı tespit edilmiştir. Ders alanların tamamının 3’üncü ve 4’üncü sınıf öğrencisi olduğu görülmüştür. Bu durumun temel nedeninin göç sosyolojisi gibi sığınmacı ve mültecileri konu alan derslerin 3’üncü ve ya 4’üncü sınıf dersi olarak okutulması olduğu değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra katılımcıların *Suçlayıcı/damgalayıcı* kategorisinde bulunan 30 katılımcıdan 24’ünün (%80) ders almadığı, *vatansızlık (bir yere ait olamama)* kategorisinde ise 25 katılımcıdan 20’sinin (%80) ders almadığı görülmüştür. Bu bakımdan suçlayıcı ve vatansızlık kategorilerindeki içeriğe sahip metaforların üretilmesinde ders almama durumunun etkili olduğu değerlendirilmektedir. Bu metaforların üretilmesinde toplumsal bağlama ilişkin önyargıların da etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi’nin 2014 yılında Suriyeli sığınmacılar hakkındaki algılar ele aldığı araştırmasında da bu bulguları destekleyen sonuçlara ulaşılmıştır: Katılımcıların yüzde 64,6’sı Suriyelilerin ülkesine gönderilmesini, yüzde 30’u ise savaşa rağmen ülkelerine geri dönmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir (Erdoğan, 2014). Bu bakımdan sosyolog adaylarından eğitim almayanların Suriyeliler ile ilgili genel kanaatlerinin toplumsal yapıda egemen olan algılar ile benzerlik gösterdiği görülmüştür. Buna karşın, “*Gerçeklikle*

'yüzleşme' kategorisindeki 17 katılımcıdan 11' inin (%64,7) sığınmacı ve mültecileri konu alan dersleri aldığı görülmüştür. Bu katılımcıların Suriyeliler ile yüksek düzeyde empati yaptıkları, bir anlamda sığınmacıların yaşam dünyasını kendi dünyalarıymış gibi deneyimledikleri değerlendirilmektedir. Bu bakımdan sığınmacı ve mültecileri konu alan derslerin/ eğitimin katılımcıların zihinsel dünyalarında farkındalık oluşturmaya desteklediği söylenebilir.

Sığınmacı olmaz ve mültecilik olguları sosyolojik anlamda önemli bir sorunsalı teşkil etmektedir. Bu sorunsalın çok yönlü çözüm ortaklarından birisi olan sosyologlar ve sosyolog adaylarının görüşlerinin ortaya konulması sorunsalın boyutlarının keşfedilmesi açısından önem kazanmaktadır. Tüm bu sonuçlar ışığında, sosyoloji lisans öğrencilerinin Suriyeli sığınmacı ve mülteciler hakkındaki görüşlerini belirlemeye çalıştığı bu araştırma gerek konusu gerekse de konuyu metodolojik olarak ele alma biçimi ve sonuçları açısından özgün bir çalışmadır. Bu bakımdan ilgili literatüre önemli bir katkı sunmaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışmada ortaya çıkan metaforlar ve temel kavramsal kategorilerde sosyolog adaylarının genel itibariyle olumlu bir görüşe sahip olduğu vurgulanabilir. Ancak var olan olumsuz metaforların eğitim yolu ile olumlu hale gelebileceği değerlendirilmektedir. Çünkü eğitim istendik davranışların katılımcıların veya öğrencilerin zihinsel dünyalarında yer etmesini desteklemektedir (bknz. Uzun vd. 2017). Metaforlar ön kabullerden doğmaktadır. Sığınmacı ve mülteciler ise sosyal dışlanmanın ve ayrımcılığın en önemli kolektif kimliklerinden biri olarak açığa çıkmaktadır. Bu ekseninde sosyoloji lisans öğrencilerinin sahip olduğu dışlama pratiklerinin metaforlar yoluyla belirlenmesi, ayrımcılık ve damgalamanın kaynağını göstermesi açısından önem taşımaktadır. Böylelikle "Göç Sosyolojisi" derslerindeki vurgunun sığınmacı ve mültecilik alanındaki sosyal dışlanma tartışmalarını içerecek şekilde ele alınmasını da zaruri kılmaktadır.

Bundan sonra yapılacak çalışmalar bakımından araştırmacılara birkaç araştırma önerisi sunulmuştur. Öncelikle uygulamalı deneysel veya yarı deneysel çalışmalar yapılarak genel de eğitimin özelde ise göç sosyolojisi ve sığınmacı-mültecilere ilişkin derslerin zihinsel metaforlar üzerindeki etkisi sınanabilir. Bir başka öneri olarak da sosyoloji öğrencilerinin görüşlerini daha çok yansıtabilecek geniş örnekleme sahip çalışmalar ile araştırma konusu daha da derinleştirilebilir ve genellenebilir sonuçlara ulaşılabilir. Bunun yanı sıra kültürler arası karşılaştırmalı çalışmalar ile sığınmacı ve mülteci kavramına ilişkin karşılaştırmalı metafor analiz çalışmaları yapılabilir.

Kaynakça

- Adu-Ampong, E. A. (2016). A metaphor analysis research agenda for tourism studies. *Annals of Tourism Research*, 57, 248-250.
- Albert, S. & Whetten, D. A. (1985). Organizational identity. (Eds.) L.L. Cummings & M.M. Staw, içinde *Research in organizational behavior*, 7, 263-295. Greenwich, CT: JAI
- Alvi, F. H. (2012). Rethinking the Institutional Contexts of Emerging Markets Through Metaphor Analysis. *Management International Review*, 52, 519-539. DOI: 10.1007/s11575-011-0113-0
- Arı, K. (1995). Büyük mübadele: Türkiye'ye zorunlu göç, 1923-1925 (Vol. 3). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Akgür, Z. G. (1997). Türkiye'de kırsal kesimden kente göç ve bölgelerarası dengesizlik:(1970-1993) (Vol. 201). TC Kültür Bakanlığı.
- Armstrong, S. L. (2008). Using Metaphor Analysis to Uncover Learners' Conceptualizations of Academic Literacies in Postsecondary Developmental Contexts. *The International Journal of Learning*, 15 (9), 211-217.
- Aydın, F. Ü. & Ünalı, E. (2009). Coğrafya Öğretmen Adaylarının "Coğrafya" kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analizi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2 (2), 600-622.
- Buz, S. (2008). Türkiye Sığınma Sisteminin Sosyal Boyutu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (78), 122-30.
- Bürge, P. & Roos, J. (2003). Images of Strategy. *European Management Journal*, 21 (1), 69-78.
- Botas, C., Hayes, C. & MacLellan, J. D. (2016) *The Climate Change, Migration and Security Nexus*, Turbulent Present, Uncertain Future 2017 Global Trends Report. Canada: Balsillie School of International Affairs .ss.21-26

- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29, 431-444.
- Boyle, P. & Halfacree, K. (1998). *Migration Into Rural Areas: Theories And Issues*. hichester, England, John Wiley and Sons,
- Bozlk, M. (2002). The College Student As Learner: Insight Gained Through Metaphor Analysis. *College Student Journal*, 36, 142-151.
- Castles, S. (2000). International Migration at the Begining of the Twenty-First Century: Global Trends and Issues. *International Social Science Journal*, 52(165), 269-281.
- Charteris-Black, J. (2006). Britain as a container: immigration metaphors in the 2005 election campaign. *Discourse & Society* (17)5, 563-581 <https://doi.org/10.1177/0957926506066345>
- Chopra, A. K., & Doody, G. A. (2007). Schizophrenia, an illness and a metaphor: analysis of the use of the term 'schizophrenia' in the UK national newspapers. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 100(9), 423-426.
- Cortes, P. (2015). The feminization of international migration and its effects on the children left behind: Evidence from the Philippines. *World Development*, 65, 62-78.
- Çulha-Özbaş, B. & Aktekin, S. (2013). Tarih Öğretmenliğine İlişkin İnançlarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Journal of Theory and Practice in Education*, 9 (3), 211-228.
- Danış, D. (2009). Irak'tan Uzağa: 1991 Sonrası Dışarı Göç. *Ortaoğu Analizi*, 1(6) 15-22
- Davis, H.S. (2007). *Metaphors and Scripted Reading Interventions: Using Metaphor Analysis to Understand How High School Teachers and Students View Reading and Learning in a Scripted Reading Intervention Course*. Paper presented at the meeting of the Ohio Council of the International Reading Association, Cincinnati, OH.
- Dervinyte, I. (2009). Conceptual Emigration And Immigration Metaphors In The Language Of The Press: A Contrastive Analysis, *Studies About Languages*. (14) 49-55
- Durmuş, E. & Baş, K. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mülteci Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analiz Edilmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu V Bildiri Kitabı* içinde (340-359), Denizli: Pamukkale Üniversitesi Yayınları.
- Döş, İ. (2010). Aday Öğretmenlerin Müfettişlik Kavramına İlişkin Metafor Algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (3), 607-629.
- Erdoğan, M. (2014). *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması*. <http://www.hugo.hacettepe.edu.tr/HUGO-RAPORTurkiyedekiSuriyeliler.pdf>, 10.06.2017 (Erişim tarihi)
- Eren, F., Çelik, İ. & Aktürk, A. O. (2014). Ortaokul öğrencilerinin facebook algısı: bir metafor analizi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 635-648.
- Farquhar, H. (2014). 'Migration with Dignity': Towards a New Zealand response to Climate Change displacement in the Pacific. Victoria University of Wellington Legal Research Paper, Student/Alumni Paper No. 19/2016. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2786254>
- Kara, P. & Korkut, R. (2010). Türkiye'de göç, iltica ve mülteciler. *Türk İdare Dergisi*, 467(1), 153-162.
- Kara, Ö. T., Yiğit, A., & Ağırman, F. (2016). The Study of The Perceptions of The Students Studying In The Department of Turkish Teaching In Çukurova University About The Term "Syrian Refugee"/Çukurova Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Suriyeli Mülteci Kavramına İlişkin. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(4), 945-961.
- Karaçam, S. & Aydın, F. (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Teknoloji Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13(2), 545-572.
- Kaya, M. F. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Sorunlarına İlişkin Algıları: Metafor Analizi Örneği. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume* 9(2), 917-931
- Keneş, H. Ç. (2016). Metaforun Ayrımcı Hegemonyanın İnşasındaki Rolü: Suriyelilerin Haberleştirilmesinde Metafor Kullanımı. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2), 253-280
- Hacıfazlıoğlu, Ö., Karadeniz, Ş. & Dalgıç, G. (2011). Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliğine İlişkin Algıları: Metafor Analizi Örneği. *Journal of Educational Sciences Research*, 1(1), 97-121.
- Ishiki, N. (2011). *Trajectories of English Learning: Through the Use and Analysis of EFL Students' Metaphors, Proceedings- English Studies in Various Contexts*, The 3rd International Conference on Humanities and Social Sciences.
- İçduygu, A. & Biehl, K. S. (2009). *İstanbul'daki Göçmenler: 2000'lerden Bir Görünüm*. British Council (BC) Report.

- Uzun, Z., & Özcan, E. (2017). Sosyoloji lisans öğrencilerinin Suriyeli sığınmacı ve mülteciler hakkındaki metaforik algıları. *Journal of Human Sciences*, 14(3), 2925-2948. doi:[10.14687/jhs.v14i3.4829](https://doi.org/10.14687/jhs.v14i3.4829)
- İneli Çiğer, M. (2016). Uluslararası Hukuka Uygun Geçici Koruma Rejiminin Unsurları Üzerine. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 62-92.
- Lamberg, J.A. & Parvinen, P. (2003). The River Metaphor For Strategic Management. *European Management Journal*, 21(5), 549-557.
- Nossiter, V. & Biberman, G. (1990). Projective drawings and metaphor: analysis of organisational culture. *Journal of Managerial Psychology*, 5(3), 13-16.
- Nikitina, L., & Furuoka, F. (2008). A Language Teacher is Like...: Examining Malaysian Students' Perceptions of Language Teachers through Metaphor Analysis. *Online Submission*, 5(2), 192-205.
- Marshall, G. (2009). *Sosyoloji Sözlüğü*, (Çev:) Osman Akinhay & Derya Kömürcü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınlar
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Sourcebook: Qualitative Data Analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Oates, J. B. & Fitzgerald B. (2007). Multi-Metaphor Method: Organizational Metaphors in Information Systems Development. *Information Systems Journal*, 17 (4), 421-449. DOI: 10.1111/j.1365-2575.2007.00266.x
- Oswick, C. & Montgomery, J. (1999). Images of a Organization: The Use of Metaphor in a Multinational Company. *Journal of Organizational Change Management*, 12(6), 501-523.
- Öztel, H. & Hinz, O. (2001). Changing Organizations with Metaphors. *The Learning Organization*, 8 (4), 153-168.
- Parsons S. C., Brown P. U. & Worley V. (2004). A Metaphor Analysis of Preservice Teachers' Reflective Writings About Diversity. *Curriculum and Teaching Dialogue*, 6 (1), 49-58.
- Pishghadam, R. & Purali, S. (2011). Metaphorical Analysis of Iranian MA Students' Beliefs: A Qualitative Study. *Higher Education Studies*, 1 (1), 27-37.
- Redden, M. S., Tracy J. S. & Shafer S. M. (2013). A Metaphor Analysis of Recovering Substance Abusers' Sensemaking of Medication-Assisted Treatment. *Qualitative Health Research*, 23(7), 951-962.
- Saban, A. (2008). Okula İlişkin Metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (55), 459-496.
- Saban, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Saban, A., Koçbeker, B. N. & Saban, A. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 461-522.
- Saban, A., Kocbeker, B. N. & Saban, A. (2007). Prospective Teachers' Conceptions of Teaching and Learning Revealed Through Metaphor Analysis. *Learning and instruction*, 17(2), 123-139.
- Savolainen, R. & Karı, J. (2004). Conceptions of the Internet in Everyday Life Information Seeking. *Journal of Information Science*, 30(3), 219-226.
- Schmitt, R. (2005). Systematic metaphor analysis as a method of qualitative research. *The qualitative report*, 10(2), 358-394.
- Sığınma ve Mülteci Konularındaki Uluslararası Belgeler ve Hukuki Metinler (1998). Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Yayınları. Ankara.
- Suriyeli Mülteci Hayatlar Monitörü (2017). İnsani Gelişme Vakfı. <http://ingev.org/kutuphane/ingev-raporlar/suriyeli-multeci-hayatlar-monitoru-degerlendirme/> (Erişim Tarihi: 14.07.2017)
- Tamimi, Y. (2005). *Örgüt Kültürünün Metaforlarla Analizi (Tekstil Sektöründe, Faaliyet Gösteren Bir İşletme Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Tercan, H., & Bıçakçı, M. Y. (2016). Sağlık Bilimlerinde Transdisipliner Yaklaşım İçerisinde Çocuk Gelişimcinin Rolü. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3, 156-178.
- Turnage K. A. (2013). Technological Resistance: A Metaphor Analysis of Enron E-Mail Messages. *Communication Quarterly*, 61 (5), 519-533.
- Uzun, Z. (2016). Z Kuşağı Öğrencilerinin Akıllı Cep Telefonu (smartphone) Kavramına İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi: Bir Metafor Analizi Çalışması, (Ed.) Dr. Tuncay Sevindik, içinde *I. Uluslararası Uzaktan Eğitim Araştırmaları Konferansı Ana Tema: Türk Dünyası & Uzaktan Eğitim (1.International Distance Education Researches Conference 2016) Bildiri Kitabı*, ss. 84-94. May, 26-28, 2016, Yıldız Teknik Üniversitesi, Davutpaşa Kampusu, İstanbul-Türkiye
- Uzun, Z. & Erdem, S. (2017). Çalışanların "İyi Yönetici" ve "Kötü Yöneticiye" Dair Metaforik Algılarının İncelenmesi: Kamu Kurumunda Bir Araştırma. *Akademik Bakış Dergisi*. (61), 274-294

- Uzun Z, Erdem S., Güç K., Şafak-Uzun A. M. & Erdem E. (2017). Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Eğitimin Etkisi: Deneysel Bir çalışma. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 678-693. Doi:10.14687/jhs.v14i1.4354
- Wan, W., Low, G. D., & Li, M. (2011). From students' and teachers' perspectives: Metaphor analysis of beliefs about EFL teachers' roles. *System*, 39(3), 403-415.
- Weinthal, E., Zawahri, N., & Sowers, J. (2015). Securitizing water, climate, and migration in Israel, Jordan, and Syria. *International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics*, 15(3), 293-307
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zheng, H. & Song, W. (2010). Metaphor analysis in the educational discourse: A critical view. *US-China Foreign Language*, 8(9): 42-49.
<http://www.sozcu.com.tr/2017/gundem/zabitanadan-suriyeli-dilencilere-sabaha-karsi-operasyon-1691198/> (10.06.2017 Erişim Tarihi)
<http://www.hurriyet.com.tr/ankarada-dilencilerin-buyuk-bolumu-suriyeli-ka-40381003> (10.06.2017 Erişim Tarihi)
<http://www.hurriyet.com.tr/hugo-turkiyedeki-toplam-multeci-sayisi-3-6-mi-40425054> (08.06.2017 Erişim Tarihi)

Extended English Abstracts

1. Introduction

Migration (Boyle & Halfacree, 1998), defined as crossing a political boundary within a certain period of time, also involves permanent movement of individuals or groups beyond symbolic or political boundaries, towards new settlements and societies (Marshall, 1999: 685). The issue of Syrian asylum seekers and refugees has become an important problem since these asylum seekers started to cross our borders because of the Syrian Civil War, which broke out in April 2011. The total number of refugees in Turkey has exceeded 3.6 million. The increase in the number of Syrian asylum seekers and refugees brings with it significant problems related to health, education, housing and employment. In addition to this, intercultural contacts at present and future times, as well as the problems that may arise from these contacts constitute another challenging topic. For this reason, the discovery of the ways in which Syrian asylum seekers and refugees in Turkey are perceived by different segments of society is significant.

In this context, the exploration of the perceptions and approaches of sociologists and sociology students towards the asylum seekers and refugees is particularly significant in terms of providing a solution to the problems because sociologists have important duties in organizing and providing the required services to Syrian asylum seekers and refugees.

2. Aim

The aim of this study is to determine the perceptions of the undergraduate sociology students by means of the metaphors as well as the categories made according to these metaphors, and to show the relation between these categories and the situation of taking any course on being an asylum seeker or refugee. We tried to find answers to the following questions:

- What are the metaphors that undergraduate sociology students have developed for Syrian asylum seekers and refugees?
- To which conceptual categories do the metaphors developed by the participants belong?
- Which conceptual categories do the metaphors developed by undergraduate sociology students belong to depending on whether they took a course on being an asylum seeker or refugee?

3. Methodology

a. Research model

In this research, content analysis research method was used in order to determine the opinions of undergraduate sociology students on 'Syrian asylum seekers and refugees'. The metaphors obtained as a result of the content analysis and the categories related to these metaphors were organized by combining specific concepts and themes (Yildirim & Simsek, 2011).

b. Participants

The participants of this research include 110 female and 56 male students (166 students in total) who study in Sociology programs at different four universities in Ankara. Participants were randomly selected among volunteers who participated in the research. 66 of the participants (39.75%) were in the first, 34 (20.49%) were in the second, 40 (24.09%) were in the third and 26 (15.67%) were in the fourth grade. 66 of the participants (39.75%) answered yes to the question "Have you taken a course on being an asylum seeker or refugee?", while 100 participants (60,25%) answered no. Information about the participant group is presented in Table 1.

c. Data Collection and Analysis Process

A "metaphor analysis form" and a "demographic information form" were prepared by the researchers to collect the research data. The participants were expected to fill in the blanks in the following statement: "(Syrian) Asylum seekers/refugees ... are like ... because ...". The aim is to find metaphors related to asylum seekers and refugees. Besides, in order to interpret the effect of education on forming metaphors, the following question "Have you taken a course on being an asylum seeker or refugee?" was asked to all participants. This questionnaire was accepted as the basic data source in the research and used for content analysis.

Analysis of the metaphors followed a five-step process. For this purpose, similar studies in the literature have been used in the analysis phase of the data (Saban, Koçbeker & Saban, 2006; Saban, 2009; Uzun, 2016; Uzun & Erdem, 2017): (1) Coding and sorting, (2) compiling sample metaphors, (3) developing category, (4) testing validity and reliability, and (5) transferring data to pc.

4. Results

In this section, firstly the metaphors which were formed by undergraduate sociology students regarding "Syrian asylum seekers and refugees" were discussed. A total of 60 valid metaphors were derived (Table 2). Secondly, categorical groupings were done by taking these metaphors into consideration. 8 fictional categories were created in total: Blame/stigmatization, homelessness and being in need, being instructive, solidarity, having no homeland (belonging nowhere), confrontation with reality, struggle and questioning (Table 3-4-5-6-7-8- 9-10-11). Thirdly, in the discussion part, the effect of doing "a course on being an asylum seeker or refugee" on the participants' mental representations regarding these people was argued.

5. Conclusion and Discussion

This study examines the perceptions of sociology undergraduates on Syrian asylum seekers and refugees. Here are some of the findings: First, a total of 60 valid metaphors were formed by the participants. 36 of these metaphors (60%) were positive and 24 (40%) were negative. In addition to this, 40 of the metaphors were used to describe living things (human, animal, plant, etc.) (66%) and 20 of them to describe inanimate objects (events, objects and emotions) (34%). Secondly, 8 conceptual categories (blame/stigmatization, homelessness and being in need, being instructive, solidarity, having no homeland (belonging nowhere), confrontation with reality, struggle and questioning) were created. According to frequency distribution, blame/stigmatization comes at the top of these categories.

According to the third and final result of the research, the participants' metaphors were assessed within the categories of whether they took any course on being an asylum seeker or refugee. According to these results, 66 of the 166 participants took a course (39, 75%), while the rest (60, 25%) did not. The participants, who took the course, were all 3rd and 4th grade students.

The main reason for this is that courses such as migration sociology can be taken by students in the third or fourth year.

As for the “blame/stigmatization” category, 24 participants out of 30 participants (80%) did not take any lesson. In addition, 20 (80%) out of 25 participants in “having no homeland (belonging nowhere)” category did not take any lesson, either. In this respect, it is considered that while producing metaphors in the categories of blame/stigmatization and having no homeland (belonging nowhere), taking no course was more effective. The research done in 2014 by Hacettepe University Center for Migration and Political Studies about the perceptions of Syrian asylum seekers supported our findings. 64.6 percent of the participants stated that Syrians should be sent back to their country. 30 percent of them said that Syrians should go back to their countries despite the ongoing war (Erdogan, 2014). In this respect, it is seen that the sociology students, who have not taken a course, and the public have a similar opinion about the Syrians. On the other hand, 11 out of 17 participants (64.7%) in the category of "confrontation with reality" took a course on being an asylum seeker or refugee. It is estimated that these participants had a high level of empathy with the Syrians.

In this respect, it can be said that the courses/trainings on being an asylum seeker or refugees are supportive in terms of raising awareness of participants' mental worlds. In conclusion, it can be stated that the sociology candidates generally have a positive opinion when the metaphors and basic conceptual categories that emerged in this study are taken into consideration. However, it is estimated that the negative metaphors may be turned into positive ones through education because thanks to education desired attitudes can be achieved and therefore seen in the mental worlds of the participants or students (see, Uzun et al., 2017).

In this respect, in the future studies, the effect of education on forming mental metaphors can be tested by conducting experimental or semi-experimental studies. Also, the research topic can be further broadened with a bigger sample which can reflect the views of the sociology students much more.